

—s— Kje ima nemški Schulverein naseljene nemške otroke za napolnitev svojih šol. V Konjicah so dobili takih otrok šele pred kratkim, in sicer šestere. Nekaj jih je tudi v Sevnici in Brezicah, največ pa v St. Lenartu, St. Ilju in Česaču.

Goriške vesti.

—g— V spomin prestolonaslednika Frana Ferdinanda. Odbor moške družbe sv. Cirila in Metoda v Gorici je na svoji izredni seji sklenil: Dvorožna narodna šola D. sv. C. in M. na Blatnih v Gorici se razširi. Nova štiri-razrednica naj se imenuje po umrlem prestolonasledniku nadvojvodi Francu Ferdinandu. Odbor naj izposluje na pristojnem mestu dovoljenje, da sme imeti nova šola na proleju napis: »V spomin prestolonaslednika Fran Ferdinanda« in da se vzida v šoli spominska plošča. — Nova šola bodi trajen spomenik goriške slovenske dece in naj priča o spoštovanju, zvestobi in vdanosti do umrlega prestolonaslednika. — V imenu ženske in moške družnice Dr. sv. C. in M. v Gorici se je izrazilo g. c. kr. namestnik svetniku Rebku iskreno sožalje in globoko sočutje nad neizmerno izgubo, ki je zadela Najvišjo vladarsko hišo in vso monarhijo.

—g— Koncert učiteljskih. V soboto zvečer so priredili na vrtu hotela »Zlati jelen« goriški učiteljski koncert. Orkester učiteljskih je dober in ima par izvršnih godcev, kar se je posebno pokazalo pri proizvajanju Haydnovega kvarteta in pri solistovskih točkah. Tudi pevski zbor je s svojim petjem zadovoljil v polni meri poslušalce, posebno pa se odlikuje baritonist tov. Šimenc, ki razpolaga z obsežnim in krasnim materialom. Zasluga za lepe uspehe učiteljskih gre tov. Širci, ki je spretno vodil orkester. — Koneert je bil dobro obiskan in se je razvila po koncertu animirana zabava, da so bili vsi kar najbolj zadovoljni.

—g— Na c. kr. pripravnički za učiteljske v Tolminu je bil sklep šol leta v soboto, dne 27. pret. m. — Vseh gojencev je bilo 23, izmed katerih jih je izvršilo z dobrim uspehom 19. — Obenem se obvešča sl. občinstvo, da je c. kr. ministrstvo to šolo opustilo; edina pripravnica za učiteljske je sedaj ona v Gorici, ki je združena s c. kr. moškim učiteljskim. Pripravnica v Tolminu je obstojala 9 let; tekom tega časa se je izsolalo 163 gojencev, izmed katerih jih je vstopilo na učiteljske 122; drugi so si izbrali kak drug stan; pri sprejemnem izpitu za učiteljske je padel v vseh teh letih 1 sam gojenec. — Vodstvo se vljudno zahvaljuje staršem, ki so kazali veliko zaupanje do tega zavoda, kakor tudi vsem blagim dobrotnikom, ki so podpirali ubožne dijake.

—g— Ženska obrtna šola Šol. Doma v Gorici odprla svojo razstavo dne 12. julija t. l. ter bo občinstvu odprta dva dni.

—g— »Lega« v Gorici je imela v preteklem letu dohodkov 18.522 K 04 v, izdatkov pa 12.426 K 92 v; prebitka torej 6095 K 12 v. Največ denarja gre v Podgoro: za otroški vrtec 3632 K 40 v, ljudski laški šoli v Podgori dajejo 1106 K, Torej 4700 K za potujevanje Podgore! Za otroški vrtec v Zdravčini je dala Lega lani iz Gorice 1328 K 20 v, podpira vrtec v Ogleju, furlanskemu konviktu je dala 6000 K, za ubožne učence 100 K.

—g— Goriško šolstvo. Iz Gorice: Slovenska gimnazija v Gorici je zaključila šolsko leto z dobrim uspehom. Padlo je povprečno le 18% učencev. Starši pošiljate svoje otroke v — slovensko gimnazijo! — V prvi razred c. kr. slovenske gimnazije se je glasilo 144 učencev, od katerih je bilo že sprejetih 136. Ker se oglase v septembru brez dvoma še drugi, bodo prihodnje leto najmanj štiri paralelke I. razreda. — Na realko v Gorici je sprejetih za prihodnje šolsko leto v prvi razred 24 učencev; med temi je 18 Slovencev. — Na moško učiteljske v Gorici je sprejetih za prihodnje šolsko leto v prvi tečaj 40 gojencev, torej predpisano število. — Razstava na realki. Tudi letos je tukajšnja realka pokazala svojo umetnost v risanju pri svoji razstavi, ki je trajala tri dni. Slike so bile razstavljene v dveh sobanah in so bile splošno lepe. Kot rečeno, je bila razstava lepa in to se imajo zahvaliti dijaki prof. Vohanka in prof. Zanderiču, kot tudi asistentom Cossarju in Fornazarju. Toda ne samo prostoročne slike so bile hvale vredne, temveč tudi geometrične, izvršene pod nadzorstvom prof. Nachtigalla in prof. Thönerja. Udeležba je bila velika in lahko je žal onim, ki si razstave niso ogledali. — Razstava risb in ročnih izdelkov tukajšnjih učiteljskih je bila v soboto, dne 4. julija (od 9. do 12. ure dop. in od 3. do 6. ure pop.) ter v nedeljo, dne 5. julija (od 9. do 12. ure dop.) v prvem nadstropju »Šolskega Doma«. — »Slovenski dekliški zavod« v Gorici, Via Ponte Isonzo 32. Učence in dijakine, ki želijo vstopiti v slov.

dekliški zavod, naj pošljejo svoja oglasila s semestralnim šolskim izveštem do 15. avgusta t. l., in sicer naravnost v zavod v Gorici, Via Ponte Isonzo 32. Na željo se dopoljšijo tudi prospekti, v katerih so označeni vsi pogoji natančno.

Tržaške vesti.

—t— Vpisovanje na C. M. D. šolah v Trstu. Vodstva C. M. D. šol naznanjajo, da se bo vršilo vpisovanje za šolsko leto 1914/15. v septembru t. l., in sicer 12., 13., 14. zjutraj in popoldne pri Sv. Jakobu in na Acquedotto.

—t— Slovenske šole v Trstu. Kakor doznajemo, bo vlada z bodočim šolskim letom podprala deset učiteljev na šolah Družbe sv. Cirila in Metoda v Trstu. S tem doseže število podpranih učiteljev na slovenskih zasebnih šolah v Trstu 25.

—t— Ravnateljstvo »Slovenske trgovske šole s pravico javnosti v Trstu« (ulica Stadion 21, I. nadst.) naznanja, da se odprta na šoli s prihodnjim šolskim letom tudi I. tečaj dvorožne dekliške trgovske šole, ako se oglasi vsaj 20 učenek. V slučaju, da se tega števila ne doseže, se uvrste učenke — kakor v tem letu — kot hospitantke v deški tečaj.

—t— Vseskupni učiteljski zbor vseh šol CMD. v Trstu je imel dne 1. t. m. izredno učiteljsko konferenco, na kateri je izrekel svoje sožalje na smrti Nj. ces. in kralj. Visokosti prestolonaslednika nadvojvode Franca Ferdinanda in njegove soproge. Zapisnik o konferenci se je izročil namestništvu svetovalcu s prošnjo, da ga predloži na Najvišjem mestu.

—t— Iz seje tržaškega mestnega sveta. Svetnik Nicolao je zahteval večjo skrb za snaznost v šolah in za razsvetljavo ter kopelji. Uvedle se naj bi nove klopi ameriškega sistema. Daljša debata se je vnela zaradi vprašanja, če smejo slugi prodajati kruh in druge stvari šolarjem. V krepkih besedah je nato nastopil svetnik Wilfan za slovenske šole v mestu. Svet. Ferluga je predlagal ustanovitev dveh slovenskih riktoretorijev v okolici. Predlog se odstopi odesku. O nedostatkih otroških vrtec je govoril nato svetnik Nicolao. Telovadba se ne goji tudi v okoliških šolah. Zato je proti temu odločno nastopil svet. Wilfan. Zaradi interelacije svet. Fiamina na župana, če v resnici pošiljajo šolska vodstva šolski komisiji tajna kvalifikacijska poročila učiteljev, kar je popolnoma nepravilno, je vstal dr. Wilfan in potrdil vprašanje. Stavil je nato predlog, da naj šolska komisija izdela takoj načrt, da dobe mestni uradniki svojo službeno pragmatiko, enako oni državnih uradnikov. Predlog je bil sprejet. — Precej viharja pa je bilo, ko je predlagal dr. Pertot, da se naj v rojanskem riktoretoriju nastavi dva slovenska učitelja. V debati so Italijani jasno pokazali, zakaj ustanavljajo riktoretorij. Samo v svrhu poitalijančevanja. Predlog dr. Pertota je bil seveda odbit. V daljšem govoru je nastopil nato dr. Wilfan za podporo »Tržaški kmetijski družbi«, ki ne dobi nobenih podpor, dasiravno je veliko važnejša, ko laška »Agraria«. Kako velikanska je laška krivica, se vidi iz tega, da so dovolili brezpomembni »Agrariji« 14.470 K letne podpore, slovenski pa niti 2400 K, temveč le veliko ničlo. Dr. Wilfan je govoril dolgo in s prepričevalno silo, nakrat pa je vstal ves jezen svetnik Braidutti, kriče: »Čas je, da konča.« Po krepki repliki dr. Wilfana je izrekel župan svoje obžalovanje nad dogodkom. — Mestni svet je dovolil za »Lego Nazionale« podporo 15.000 K. Dr. Wilfan je med drugim predlagal, ako se že da Legi ta znesek, naj se da pa C. M. D. 10.000 K. Puecher je predlagal, naj občina prevzame vse zavode, ki jih vzdržujeta Lega in C. M. D. Wilfanov predlog je bil seveda odklonjen in istotako Puecherjev. Glasovali so za samo Slovenci in socialisti. Sprejet je bil predlog dr. Slavika, da se pri Sv. M. Magdaleni sežida tudi slovenska šola obenem z laško.

Splošni vestnik.

PO ATENTATU.

Iz Prage poročajo z dne 5. t. m.: Tukajšnje jugoslovanske dijaštvo je imelo danes, ker je policija prepovedala javni shod, zaupno posvetovanje. Sprejeta je bila resolucija, ki izreka ogorčenje jugoslovanske nacionalistične omladine nad krivičnimi in protipostavnimi protisrbskimi pogromi v Bosni, Hercegovini, na Hrvaškem in v Dalmaciji. Resolucija tudi odločno protestira proti temu, da se vali krivda na žalostnem sarajevskem atentatu na ves srbski narod. — Z Dunaja prihaja z dne 5. t. m. nastopno poročilo: C. kr. kor. urad poroča iz Belgrada: Dne 2. t. m. se je vršilo v Belgradu zborovanje jugoslovanske nacionalistične omladine, ki se je pečala s sarajevskim atentatom in posledicami tega atentata po jugo-

slovanskih avstrijskih deželah. Na zborovanju je bila sprejeta sledeča resolucija: Jugoslovanska nacionalistična omladina v Belgradu odločno obsoja barbarsko postopanje zavedene množice proti nedolžnemu srbskemu prebivalstvu. Protestira pred vsem kulturnim svetom, da so avstrijske oblasti razsajanje nezavedne mase proti Srbom odobravalne in podpirale. Omladina se veseli, da je skoraj celokupna jugoslovanska javnost obsodila izgrede frankovcev. Pozdravlja Hrvate, Slovence in Srbe, ki prenašajo in trpe pod temi nezasišanimi krivicami. Resolucijo so priobčili vsi belgrajski listi, razen »Samouprave«, ki je uradno glasilo Pašičeve vlade.

Na c. kr. državni obrtni šoli v Ljubljani se vrši sprejem učencev izključno le v jesenskem terminu pred pričetkom novega šolskega leta, in sicer se vpisujejo učenci vedno vsake tri dni pred otvoritvijo vsake učne priredbe. Natančnejši podatki se nahajajo na črni deski zavoda, objavili se bodo pa pravočasno tudi po listih.

Želje državnih srednješolskih učiteljev in suplentov. Pri naučnem ministertvu se je glasila deputacija državnih učiteljev in suplentov, da ga prosijo za skorajšnje uveljavljanje finančne strani učiteljske službene pragmatike. Odposlanstvo je dobilo zagotovilo, da bodo materialne določbe glede suplentov in pokojnin še tekom tega šolskega leta naredbenim potom izvedene. Tudi glede drugih želj je obljubil naučni minister, da se bodo po možnosti izpolnile.

Duplikati obrtnih izpričeval. Neki urarski pomočnik, ki je hotel po dolgih letih postati sam svoj gospodar, je bil že davno prej izgubil svoje obrtno izpričevalo. Ker ga je sedaj nujno rabil, je zahteval od svojega bivšega mojstra, naj mu napravi duplikat. Mojster tega ni hotel storiti, a tudi sodnija, ki se je s to zadevo pečala, je izrekla, da nobeden mojster ni siljen napraviti drugega izpričevala, ako se je prvo po krivdi lastnika izgubilo. Iz te razsodbe je razviden za mlade pomočnike in učence prav koristen nauk, da naj svoja izpričevala hranijo prav dobro, ker jim mojster ni nikoli primoran napravljati drugih.

Preiskave slovenskih dijakov. — Po slavnih veleizdajniških procesih med Hrvati in Srbi išče sedaj policija lavorik pred slovenskimi dijaki, ki se upajo pripadati jugoslovanski nacionalistični omladini. Policija je uvedla obširne preiskave med dijaki na Dunaju in v Pragi. Preiskala je vso korespondenco. Dosedaj sta bila aretirana dva dijaka, ki sta pa zopet prosta. Zatrjuje se, da ima policija v rokah obširen material in da obnovi dijaške preiskave med ljubljanskimi srednješolci. Preiskavo vodi ljubljanski policijski komisar Skubl. Srečni smo pač!

Proti šolam Komenskega. V tretjem okraju na Dunaju so imeli od nemškega »Wehrausschussa« sklicano zborovanje, da protestirajo proti zadnji razsodbi upravnega sodišča glede šol Komenskega. Govorniki so vehementno napadali oblasti, zlasti pa upravno sodišče, češ, da hočejo Čehom omogočiti, da tvorijo na Dunaju češke šole. Seveda ni manjkalo hujskanj. Kazali so na atentat v Sarajevu in zahtevali, da vlada z vso odločnostjo nastopa proti slovanski »ošabnosti«. Pozneje se je vršila demonstracija na cesti. Demonstranti so hoteli razbiti šipe na češki šoli, kar pa je policija preprečila. Zato se je drhal znesla nad nekaterimi Čehi.

Lex Kolisko. Dne 24. pret. meseca se je zglasila pod vodstvom poslanca Kittingerja deputacija nižjeavstrijskih deželnih poslancev pri grofu Stürgku in urgirala sankcijo zloglasnega lex Kolisko. Deputacija je poudarjala važnost sankcije zakona za red in mir v nemških deželah, češ, da nastanejo sicer v teh deželah lahko ravno take razmere, kakršne so v dvojezičnih deželah. Grof Stürgkh in naučni minister Hussarek sta deputaciji odgovorila, da so ovire za sankcijo imenovanega zakona naravnost nepremostljive. Niso sicer političke, pač pa državno-pravnega značaja.

V Šmartnem pri Litiji je razpisano učiteljsko mesto. Prošnje do 1. avgusta t. l.

O vprašanju reciprocitete zagrebške vseučilišča. »Südslavische Rundschau« piše: Predvsem je avstrijska vlada proti temu, da bi se priznale študije, oziroma izkušnje avstrijskih državljanov na zagrebški univerzi. Navidezno se je sicer vdala tozadevnim zahtevam jugoslovanskih poslancev in podvzela gotove korake v tej smeri. In sicer je poslala hrvatski deželni vladi predlog, da bi se v izpravevalne komisije zagrebške univerze, pred katerimi bi imeli polagati juridične izpite avstrijski dijaki, privzeli avstrijski izpravevalni komisariji s polno glasovalno pravico. To da bi bil modus za priznanje zagrebških juridičnih študij v Avstriji. Ta predlog pa je bil namenoma stavljen v taki obliki, da se ni strinjal z državnopravnim

stališčem Hrvatske in je bil tudi poniževalen za zagrebško univerzo, tako da je bila avstrijska vlada lahko gotova, da bo njen predlog odklonjen. Vrhutega naj bi takozvana reciprociteta veljala le za Dalmatince ali kvečjemu še Istrane, nikakor pa ne tudi za ostale avstrijske pokrajine, t. j. tudi za Slovence. — Avstrijska vlada je mnenja, da bi bilo za korist naše države jako neugodno, ako bi v Zagrebu skupaj študirali vsi Jugoslovani, ker bi potem političke vezi med njimi postale premočne. To vladno stališče je neomajno. Avstrijska vlada bi bila rajša pripravljena svojim Jugoslovanom — obljubiti posebno vseučilišče, bodisi na Kranjskem ali pa v Dalmaciji. V tem oziru so z vlado popolnoma solidarni tako avstrijski Nemci kakor tudi ogrska vlada.

Katere je zadela kap, se prične občutek s tem, da dobi bolnik v glavi neko topo bolečino. Polagoma se jamejo razvijati tudi druge prikazni, kakor vrtenje v glavi, šum v ušesih, vročina na licu, bolečina v sencih, temnitev pred očmi. Bolnik pride ob zavest in tako nekako zaspi za zmerom. Pomoč takim bolnikom obstoji v tem, da jim takoj pripomoremo do svežega zraka. Polivati ga je s hladno vodo. Glavno pa je, da mu izkušamo izbuditi umetno dihanje. Če se nam posreči oživiti bolnika, mu dajmo krepke črne kave. V težkih slučajih vbrizga zdravnik bolniku v žile vode, v kateri je raztopljen sol.

Mirovna konferenca. Nizozemska vlada je predlagala svoječasno vladam vseh držav in dežel, ki jih je povabila k udeležbi drugega mirovnega kongresa, da naj se sporazumejo za izvolitev odbora, ki bo imel nalogo, da sestavi končni program za tretji mirovni kongres. Temu pozivu so se odzvale vse vlade in so imenovale svoje zastopnike v ta pripravljalni odbor. Skupno se je sedaj na podlagi teh odgovorov raznih vlad sklenilo, da se skliče ta pripravljalni odbor dne 1. julija 1915 v Haag. Da bi le obrodil kak sadu. Brezmena, ki jih zahteva militarizem, so že tako ogromna, da ljudstvo umira pod njimi.

Razgled po šolskem svetu.

— Izum hrvatskega učitelja. Umirovljeni hrvatski učitelj Poturič je izumil aritmetično tablo za računski nazorni pouk. Njegov izum je baje velikega pomena za učitelje in učence, ker se bodo otroci igranje učili računstva. Na svoj izum je že dobil avstrijski patent.

— Proti analfabetizmu na Hrvatskem jako uspešno deluje društvo ABC, ki mu pomagajo vseučilišni dijaki in krajevni činitelji. Nedavno se je v Križevcih vršila sklepna izkušnja v tečaju za analfabete, ki se je ondi vršil in katerega je obiskovalo 50 oseb. Vsi ti so se naučili čitati in pisati. Koncem tečaja je vsak dobil po eno ali dve knjigi, najboljšega učenca so pa vpisali za dosmrtnega člana Svetoje-rovniškega društva.

— Zanimiv incident na praškem nemškem vseučilišču. Iz Prage poročajo z dne 19. t. m. Na tukajšnjem nemškem vseučilišču je prišlo danes do jako interesantnega in mučnega incidenta. Vršila se je promocija dr. Gabriela Krausa. Dr. Kraus je imel po ceremoniji običajni zahvalni govor pred rektorjem in dekanom, tekom katerega je izjavil: »Slavni gospodje! Hočem se poslužiti svobodne besede, ker stojim prvič pred vami kot svobodne mož. Konstatirati moram na svojo žalost, da je na praškem nemškem vseučilišču znanost čisto navadna deklaracijska nacionalističnih in terorističnih stremeljenj. Povsod drugod sta znanost in umetnost mednarodna, le pri nas se izrabljata v čisto druge na-

Otroci blisploh ne smeli piti zrnate kave, temveč le dobro mleko s Kathreinerjevo Kneippovo sladno kavo.

Če se pije gorke ali mrzle, vselej je Kathreinerjeva popolnoma naravno, ugodna in sprota svoja priprave najboljega slada jako krepka.

Vprašajte, prosim, o tem Svojega hišnega zdravnika.